

2005-09-15

Gävleborgs Fäbodförening

Jordbruksdepartementet

103 33 STOCKHOLM

c/o Hälsinglands museum
Storgatan 31
824 30 HUDIKSVALL

Yttrande över SOU 2005:52, Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll – för en högre och jämnare kvalitet.

Gävleborgs fäbodförening, GFF, har inbjudits att lämna synpunkter på betänkandet av utredningen om avgifter för foder-, livsmedels- och djurskyddstillsyn, SOU 2005:52. GFF lämnar sitt yttrande från fäbodbrukets synpunkt och koncentrerar synpunkterna på de överväganden och förslag som främst berör fäbodjordbruk.

GFF hävdar uppfattningen att det är motiverat att helt slopa avgifter för kategorin fäbodbrukare.

Om Gävleborgs fäbodförening

GFF är i dag Sveriges största förening för fäbodbruk och har även ett utvecklat samarbete med Värmlands säterbrukareförening.

GFF skiljer sig från övriga föreningar som organiserar fäbodbrukare genom att inte vara en avskärmad ”fackförening” som enbart ser till sina medlemmars intressen. Verksamhetens huvudpunkt är att i vidaste bemärkelse arbeta för en sund och livskraftig utveckling av fäbodbruket och att generellt främja fäbodbrukets intressen.

GFF:s egentliga verksamhetsområde är Gävleborgs län men erfarenheter från verksamheten är tillgängliga utan inskränkningar.

GFF bildades ett par år efter det att Riokonventionen signerats. Konventionen om biologisk mångfald har alltid funnits aktuell i föreningsarbetet och stadgarna är utformade med konventionens syfte i åtanke.

GFF har kanske på grund av detta mer än andra representanter för lokalsamhällen sökt tillämpa och hänvisa till Konventionen i sin verksamhet.

Nedsättning av avgifter

Yttrandet bygger på uppfattningen att bland annat fäbodbrukare såsom representanter för en lokal gemenskap med en traditionell verksamhet ska särbehandlas positivt vid bruket av sin gamla kunskap. GFF baserar åsikten på Konventionens artikel 8j och relaterade frågor.

Stöd för uppfattningen finns även i utredningsdirektiv 2004:140. Där står med hänvisning till Förordning (EG) nr 882/2004 (artikel 27) att företag som använder traditionella metoder liksom företag med liten produktion eller är lokaliserade i regioner med särskilda geografiska begränsningar kan ges nedsatt avgift.

Utredaren har haft i uppgift att belysa hur tillsynen påverkas av nedsatta avgifter för vissa objekt. En förutsättning har varit att respektive tillsynsmyndighet själv (i fråga om kommuner kommunfullmäktige) ska besluta om avgiftens storlek.

För ordinarie kontrollverksamhet föreslås en årlig avgift. Utredningens förslag innebär med hänvisning till Förordningen att avgifterna i vissa fall får sättas ner. En begränsning föreslås så att nedsättning tillåts med högst 50 % av ordinarie årsavgift. All nedsättning av avgifter är emellertid frivillig för kontrollmyndigheterna.

GFF anser att det är motiverat att helt slopa avgifter för kategorin fåbodbrukare.

Motiv:

Detaljerade och tydliga motiv för uppfattningen återfinns i Centrum för biologisk mångfalds rapport Traditionell kunskap och lokalsamhällen – artikel 8j i Sverige, som är redovisningen av ett regeringsuppdrag.

Fåbodbrukare ingår i de lokalsamhällen vars kunskaper och sedvänjor enligt Konventionen ska gynnas och bevaras. Vid fåbodbruk produceras värden som tillfaller samhället som kollektiv och som inte kan realiseras på en marknad. Denna produktion av gemensamma nyttigheter måste kompenseras på något sätt. Artikel 20 i Konventionen deklarerar att varje fördragsslutande part har ett åtagande att tillhandahålla finansiellt stöd och stimulans till sådana nationella aktiviteter som syftar till att nå målen för Konventionen.

Till detta kan föras att fåbodbruk i regel är företag med liten produktion och lokaliserade i trakter som innebär särskilda geografiska begränsningar för verksamheten.

GFF anser att helt slopade avgifter för kategorin fåbodbrukare är ett bra exempel på finansiellt stöd och stimulans till en angelägen aktivitet.

Tankar kring lösningar:

GFF föreslår att aktuella avgifter av tillsynsmyndigheten debiteras den centrala myndighet som i sin stat tilldelas medel som kan användas för bevarande av fåbodmiljöer och skogs-betesbiotoper. I ett nationellt perspektiv kan de allmänna kostnaderna inte bli särskilt höga.

I utredningen påstås att små företag ofta har sämre egenkontroll och kunskapsnivå än stora företag. Utredningen förfäktar vidare att det, särskilt inom djurhållningen, i vissa fall rör sig om företag av hobbykaraktär. GFF kan inte tro att det är fåbodbruk som avses även om föreningen erfarit att vissa okunniga personer uttryckt sig så även om fåbodbruk.

GFF vill ändå kommentera:

För att på lång sikt sänka tillsynskostnaderna bör ansenlig vikt läggas på att utveckla den rådgivning som ska innefattas i kontrollen. Det är angeläget att stor omsorg läggs ner på att rådgivningen görs tillämplig för respektive målgrupp. Beträffande små företag med djurhållning omfattar dessa ofta innehav av äldre lantraser in situ. Detta gör företagen mycket viktiga för bevarande av domesticerad biologisk mångfald. Det är angeläget att kontrollanternas kunskapsnivå på området är så hög att rådgivningen kan bli relevant och ske med den särskilda aktning som den speciella djurhållningen kräver.

GFF anser att ett väl fungerande Kunskapscentrum i fåbodområdet kan samla kompetens och förmedla kunskap och information, såväl till brukare som till myndigheter och allmänhet, och långsiktigt främja en hållbar fåbodkultur i landet. Till ett centrum för fåbodkultur borde all information till och om fåbodbruket koncentreras. Centret bör ha en primär funktion som tolk och guide i kommunikationen mellan fåbodbrukare och företrädare för olika myndigheter. GFF ser möjligheten att till fåbodcentrum lokalisera offentlig sakkunskap på frågor om djurs välbefinnande, lantrasbevarande, foderfrågor, hantering av rovdjursproblem, kontroll av livsmedel, juridik etc. Ett Kunskapscentrum kan även ge vidareutbildning för inspektörer och förmedla central vägledning. Så kan kompetensproblem lösas konstruktivt.

GFF menar att en koncentrerad anläggning ger administrations- och informationsvinster. Kommunerna avlastas också problemen med att ha hög kompetens inom områden som ofta kan vara av marginell omfattning.

I ett Kunskapscentrum kan i praktik visas hur olika myndigheter kan samverka runt en verksamhet och att politikområden kan förenas på ett kreativt sätt för att leva upp till åtaganden enligt en central internationell konvention och för att stärka en hotad näringsform. Ett Kunskapscentrum kan dessutom bli en attraktiv anläggning för många fler än landets fäbodbrukare.

GÄVLEBORGS FÄBODFÖRENING

Carl Höglund
ordförande